

UDK 373.3(497.4 Gornja Sušica)(091)

1.04 Strokovni članek

Prejeto: 07. 10. 2003

Ivanka Mestnik*

*Častitljivih 120 let osnovne šole Gorenje Sušice**The venerable 120th anniversary of the primary school at Gorenje Sušice**Izvleček*

Za osnovno šolo Sušice sem zvedela slučajno, ko sem raziskovala bajeslovje v dolini Sušice. V pogovorih z ljudmi sem ugotovila, da so ljudje na svojo šolo še vedno navezani, da je ta veliko pomenila učencem in odraslim. Učitelji so poleg svojega pedagoškega dela z otroki izobraževali tudi odrasle, prirejali pa so tudi najrazličnejše proslave in prireditve, tako da je bila šola tudi kulturno in izobraževalno središče za ves šolski okoliš.

Abstract

I learned about the Sušice primary school by coincidence when I was researching mythology in the Sušice valley. In discussions with the local people I realised that they were still attached to their school and that it meant a lot to both pupils and adults. In addition to educating children, the teachers also offered courses to adult learners, organised various celebrations and performances and thus turned the school into a cultural and educational centre for the entire school district.

Da sem se začela ukvarjati z osnovno šolo v Gorenjih Sušicah, ki so jo prebivalci sezidali že pred 120 leti, je bil pravzaprav kriv brbuč - povodni mož, ki sem ga zaman iskala v suhem koritu Sušice. Tudi v Kotlu, Zelencu in Fajfarju ga ni bilo. Morda bo izbruhnil z vodo vred v jeseni, ko bo Sušica spet polna in bo povsod brbotalo iz zemlje.

“Kako smo se ga bali, ko smo šli tukajle v šolo,” je povedal Dominik Kralj, ki mi je tisti dan razkazoval brbučev svet.

“V šolo? Stoji v vaši vasi šola?”

“O, je že ni od 1973. leta,” je povedala njegova sestra Joži. “Zdaj vsi otroci iz sušiške doline hodijo v šolo v Dolenjske Toplice. Ko sem jaz bila šolarka na tej šoli, nas je bilo pa še nekaj čez 100,” se je spominjala z nostalgijo v glasu.

No, bom raziskala pa šolo, če brbuča ne morem, sem sklenila in ni mi žal, da sem se lotila tega dela.

* svobodna umetnica - pisateljica, Novo mesto.

Gradnja šole in zgodovina stavbe

Na prvih straneh šolske Kronike preberem: "Potrebe sušiške doline od Uršnih sel do Toplic so zahtevale, da ob šoli v Toplicah zgradijo šolo še tu." Takratni župan občine Toplice, Miha Zamida, ki je bil posestnik iz Uršnih sel, je od takratnega Ministrstva za uk in bogočastje dobil 3000 gld podpore in 8. avgusta 1877 je bil položen temeljni kamen za novo šolo. "Gospod župan je žrtvoval veliko stopinj in mnogo svojega premoženja, ker dobro mu je bilo znano, da šola je podlaga častne in večne sreče. To bode že vse črna zemlja krila, njegovo ime pa bode na čelo tukajšnje šole še vedno pričalo," je v svojem navdušenju zapisal njen prvi učitelj Franc Kalan, ki je sprejel službo na šoli za 400 gld letne plače.

Šola je bila zidana s "kulakom". "Vsi ljudje so radi hodili ob določenem času na delo", je zapisal učitelj Kalan. 28. oktobra 1879. je bila enorazrednica nadvse svečano odprta za 101 otroka iz šolskega okoliša, ki je obsegal vasi: Gorenje in Dolenje Sušice, Drganja sela, Dobindol, Uršna sela, Vrdun in Hrib. Za pouk je bila narejena samo ena učna soba za 54 učencev, v šoli pa je bilo tudi stanovanje za upravitelja. Zazidalne površine je bilo 143 m², stavbo pa je vzdrževal krajevni šolski odbor, ki je obenem skrbel tudi za drva, učne pripomočke in učila.

V letu 1880 je sosed, Franc Kulovec, šoli podaril prostor nasproti nje v izmeri 192 m² za šolski vrt, ki so ga v šol. letu 1934/35 povečali na 548 m². Oskrboval ga je šolski upravitelj. 10. maja naslednje leto so pred šolo zasadili lipo "v spomin na poroko cesarjeviča Rudolfa s princesinjo Štefanijo" in jo poimenovali Rudolfova lipa. (Mislim, da je to ta, ki stoji med šolo in cerkvijo.) Zasadili so tudi dva jagnjeta v znamenje, "da hočemo biti in vedno ostati kakor jagnjeta: pohlevni, pokorni in iz srca vdani zvesti sinovi presvitlega vladarja naše mogočne Avstrije," je ganjeno zapisal vzgojni smoter tistega časa kronist Kalan. V šol. letu 1905/06 so s pomočjo Odbora kranjske hranilnice v Ljubljani in trgovca Javornika iz Soteske postavili še čebelnjak.

Ker je število šoloobveznih otrok stalno naraščalo, je bil 14. aprila 1910 ogled zaradi morebitne gradnje nove šole na Uršnih selih, a prebivalci tega kraja so bili odločno proti, zato je okrajni šolski svet sklenil, da napravijo v starem župnišču tako šolsko sobo, ki bo ustrezala vsem zahtevam pouka. Tako se je s pričetkom šol. leta 1910/11 odprl na šoli še drugi razred.

V šol. letu 1920/21 so ob šoli postavili prvo drevnico, sama šolska stavba pa vse do 1925/26 ni bila deležna večjih popravil. To leto so nabavili nova dvojna okna, preložili so peč v razredu, šolo prebelili znotraj in zunaj, nakupili so nekaj novega inventarja, napravili pa tudi zunanje okno pri šolski sobi v župnišču. V naslednjem šol. letu so opravili še nekaj nujnih popravil, tudi pri drvarnici, popravili so streho pri čebelnjaku ter stopnice na podstrežje in v klet.

Šele po petdesetih letih pa je šolskemu upravitelju uspelo, da je katastrski

urad v Novem mestu določil meje šolske zemlje. "Doslej so mnogoteri pasli na šolskem zemljišču," preberem. "Na ta način se bo šola lahko ognila prepirom, ki so nastajali zaradi tega."

V naslednjih letih so se lotili popravila strehe, za razred v župnišču so v šol. letu 1929/30 sezidali dve novi stranišči in popravili pri šoli tudi stara (seveda nobeno ni bilo na izplakovanje, saj ni bilo vodovoda!). V šol. letu 1931/32 so položili v šolskem razredu nov pod in ga premazali s prašnim oljem, 1934/35 pa popravili vodnjak in dobili prvo vodno črpalko!

Fotografija šolskega poslopja v Gorenjih Sušicah pred drugo svetovno vojno. (SŠM, fototeka)

Med drugo svetovno vojno šolska stavba k sreči ni bila poškodovana. Prebivalci šolskega okoliša so se lotili prenove nekdanjega župnišča. Z udarniškim delom so prizidali del stavbe ter tako naredili prav primerno dvorano za kulturne prireditve. "To je naš zadružni dom, čigar otvoritev je bila 10. junija 1951," je zapisala takratna upraviteljica Angela Praprotnik. Ob šoli je nastalo tudi šolsko igrišče, kjer je bilo opravljenih nad 6000 udarniških ur. Svečano je bilo odprto 22. junija 1952. To leto so popravili tudi streho na šoli in zadnjo steno ter celo šolo prebelili in premazali lesene dele.

Ker je higienska komisija ugotovila, da je voda v šoli neprimerna, so 1956. dobili nov čistilnik in vodovod (hidrofor) v šolsko kuhinjo, ki je začela delovati

30. januarja 1956. V šol. letu 1962/63 so postavili novo vrtno ograjo, a že 1973. je bilo pouka v kraju konec.

Šolsko stavbo je vzel v upravljenje takratni Dominvest iz Novega mesta, sedaj pa je pod upravo Terce. V njej vse od odhoda učencev stanujejo delavci Novolesa in drugi najemniki, ki upravljalcu plačujejo stanarino, za drugo jim ni mar. Stavba vidno propada, v njej še vedno ni (razen v kuhinji) vodovoda. Otroci so z zadnjo učiteljico na tej šoli, Heleno Kulovec, s podstrešja rešili zadnji dve šolski klopi, stojalo za tablo in šolski stol, vse drugo so že skurili.

V nekdanji dvorani pri župnišču je bil nekaj časa mladinski klub, sedaj je tam skladišče čevljarskega obrata Bor iz Dolenjskih Toplic, sicer pa je vse spet last župnišča.

Prej tako lepa okolica, vsa v cvetju in z novo vrtno ograjo, je danes zanemarljena.

Pouk na šoli skozi čas

Na osnovni šoli Gornje Sušice nikoli niso bili problem učenci, saj jih je bilo še v šol. letu 1948/49 toliko kot ob odprtju šole, učiteljev pa je posebno prva leta primanjkovalo, da zaradi pomanjkanja le teh večkrat ni bilo pouka.

Prvi učitelj, Franc Kalan, je ostal na šoli osem let (do 27. februarja 1888). Po njegovem odhodu ni bilo pouka do začetka drugega šol. leta. Potem je bil na šolo imenovan Maks Šribar, naslednje leto je za njim prišla še njegova žena kot učiteljica ročnih del. V šol. letu 1889/90 sta oba odšla in v drugem polletju spet ni bilo pouka. V jeseni je na šolo prišel Mihael Jazbec, a le za kratko. V šol. letu 1891/92 so za šolo odredili "ekskuren pouk", dvakrat tedensko je na šolo prihajal učitelj Potokar iz Toplic. Za njim so učili še Ivan Vozelj, ki je na šoli ostal tri leta, Ferdinand Reiniger, a je bil že naslednje leto prestavljen, na njegovo mesto pa je prišel Josip Zupančič, a spet le za dve leti. Za njim je za pet let prišla Gizela Ekel, v šol. letu 1904/05 pa se vrne Reiniger, ki le ostane polnih petnajst let.

Zvrstilo se je še več učiteljev (našteti, kot so prihajali): Angela Gradišar, Marica Suzz, Valerija Jeraj (por. Sešek), Antonija Miklavčič, Ema Kastelic, Pavla Štrubej (por. Janko), Franja Bole, Franc Zupančič, Betka Šuman (por. Lampič), Josip in Ernesta Zajec, Alfred Janko, Stanko Lampič, Franc Kimovec, Matilda Osvalt, Hermina Sotlar, Štamcer, Josip Rihar, Gustav Kraševce, Stanislava Novak, Angela Praprotnik, Marija Božič, Miroslava Zalokar, Ivanka Brus, Pavla Rovne, Hedvika Gričar, Marija Zorko, Brigita Jug (por. Picek), Marija Hrastar, Helena Pavlič (por. Kulovec), Hilda Arnuš, Majda Žvan in Milka Lavrič.

Z odhodom Jerajeve se je 1917. končal tudi pouk nemščine kot neobveznega predmeta, namesto nje se v šol. letu 1923/24 pojavi srbohrvaščina, poleg obveznih predmetov pa v šol. letu 1919/20 tudi kmetijstvo. Nekajkrat je bil na šoli tudi zelo dobro obiskan petmesečni gospodinjski tečaj za dekleta in žene. Na

šoli so v začetku vodili tudi Zlato knjigo, kjer so bili vpisani najboljši učenci, ki pa je nisem mogla najti.

Pouk je bil dopoldne in popoldne. V šol. letu 1929/30 je prvi razred dobil celo vzporednico. V šolo so hodili učenci od 1. do 7. razreda, kasneje tudi osmega. Že 1895. so otroke iz Dolenjih Sušic prešolali v topliško osnovno šolo, v šol. letu 1929/30 pa so učence iz Uršnih sel in del vasi Ljuben (če so spadali pod katastrsko občino Dobindol) prešolali v osnovno šolo Laze.

V šol. letu 1932/33 je bil izdelan začasni učni načrt za "višje narodne šole", ponavljalne šole pa so ukinili. To leto je izšel tudi odlok za otroke kmečkih staršev, ki obiskujejo šolo 7. ali 8. leto. Pouk so lahko obiskovali le od 1. novembra do 30. marca.

Ta je tekel dokaj redno tudi med obema svetovnima vojnama. Med 1. svetovno vojno je bilo pod orožje vpoklicanih 94 mož iz šolskega okoliša, zato so morali otroci poprijeti za vsako delo. Upravitelj Reiniger zapiše v Kroniko: "To je prava izstradalna vojna napram civilnega prebivalstva. Posebno moramo varčevati z moko, ako naj vzdržimo do prihodnje žetve." Pove tudi, da je bil v tistih letih obdelan vsak košček rodovitne zemlje, otroci pa so prihajali k pouku neredno in zelo utrujeni. Kljub revščini so delali darilne zavitke za vojake, zanje pletli rokavice in nogavice, izrezovali papirnate podplate, da jih ne bi zeblo, pletli so slamnate kite, zbirali perilo za vojake in denar za vdove in vojne sirote...

Ko propade velika Avstrija, začno prav kmalu zbirati denar za pirhe - za Jugoslovansko Matico, Rdeči križ, "narodno prosvečevanje" ... V šol. letu 1926/27 najdem zapis: "Sresko poglavarstvo Novo mesto priporoča zatiranje rjavega hrošča. Vsaka hiša mora nabrati mirnik rjavih hroščev oz. plačati 12 din. Šolski otroci to delajo po pouku. Za vsak liter od županstva dobe 1 din nagrade." Upravitelj Zajec jih pohvali, da so jih nabrali 250 litrov!

V šol. letu 1936/37 začne na šoli delovati ljudska knjižnica, v katero so ljudje zelo radi prihajali predvsem pozimi. Podatka, kdaj je nehala delovati, žal nisem našla.

Revščina je bila pred drugo vojno vsako leto večja, malo pred njo je že primanjkovalo raznih živil, večal pa se je predvsem strah pred njo. Ker je bila takajšnja občina določena, da v primeru evakuacije prebivalstva sprejmejo prebivalce Jesenic, Koroške Bele in Radovljice, je bila vsa mladina od 2. do 12. leta dvakrat cepljena proti davici, v avgustu pa je bila na šoli počitniška kolonija otrok iz Jesenic v organizaciji Državnega higienskega zavoda v Ljubljani.

Druga svetovna vojna

Se je za te kraje začela na veliko soboto 1941., ko so vasi šolskega okoliša zasedli Italijani. Konec junija 1941 so dinarje zamenjali z lirami (100:263), potem pa je sedem listov iz šolske kronike iztrganih. Iz drugih zapisov izvem, da je

bilo to območje osvobojeno že 1942. leta in je pouk do poletja 1943 potekal redno, potem pa je bil do osvoboditve skrčen zaradi večkratnih vpadov sovražnikov, vendar v šolsko stavbo nikoli niso prišli. Učilnico so večkrat zasedli partizani. V njej so bili občasno štabi partizanskih enot, pa tudi različni upravno politični tečaji. Ves čas je v šoli živela upraviteljeva žena, ki je otroke tudi poučevala, sam upravitelj Janko pa je odšel v partizane.

Po osvoboditvi sta na šoli zaživi pionirska organizacija in podmladek Rdečega križa. Otroci so se lahko vključili v razne krožke, med katerimi je bil posebno uspešen modelarski, saj so v šol. letu 1948/49 izdelali 20 parov smučí za šolar predvsem za svoje igrišče, uničevali so (sedaj) koloradskega hrošča, pogozdovali...

Pouk je potekal v kombiniranih oddelkih (1. in 2., 3. in 4. ter od 5. do 7. raz.). Ločili so jih na nižje in višje razrede. V šol. letu 1952/53 je število otrok padlo na 78, s pričetkom šol. leta 1953/54 pa celo na 47, ker so v Oganjih selih v drugem polletju za otroke iz te vasi in Novega Ljubna ustanovili en oddenek pod upravo šole Gorenje Sušice. V naslednjih letih se število šoloobveznih otrok giblje okrog 50, po letu 1960 pa pade celo na 38!

V šolskem letu 1961/62 so se učenci 5. in višjih razredov prešolali v šolo Dolenjske Toplice in Šmihel, v naslednjem šolskem letu pa osn. šola Gorenje Sušice postane podružnična šola popolne osnovne šole Dolenjske Toplice. Matična šola je prevzela tudi finančno poslovanje in šolsko matico.

Dve šolski leti ostane z učenci nižjih razredov na šoli sama učiteljica Marija Hrastar, ki je obenem tudi vodja podružnične šole. Ko je prišla Kulovčeva in prevzela 1. in 2. razred ter malo šolo, je delo spet steklo normalno.

“Tisto je bilo moje prvo službeno leto in Hrastarjeva mi je bila odlična mentorica. Brez njene pomoči se ne bi razvila v tako učiteljico,” je s hvaležnostjo spregovorila o njej Kulovčeva. Tudi tega, kaj vse sta z otroki počeli, ne more pozabiti: “Koliko imenitnih proslav smo imeli! Kako lepi so bili sprejemi v pionirsko organizacijo, novoletna praznovanja, dnevi žena... Nikoli ne bom pozabila do solz ganjenih mater, ki so v visokem snegu prišle na proslavo in od svojih otrok dobile zvončke v košaricah! Nabrali smo jih seveda tik pred novim snegom. V delo sva pritegnili tudi može, ki so pomagali delati pakete, se preoblekli v dedka Mraza, popravili so to in ono. Šola je bila obenem tudi kulturno središče za vse tiste vasi. Nekdanji šolarji so se še dolgo ob sobotah in nedeljah vračali na šolsko igrišče, niso nas pozabili. Tudi starši so nas spoštovali in cenili,” je ganjena pripovedovala.

V šol. letu 1972/73 je Hrastarjeva odšla v osnovno šolo Birčna vas, na njeno mesto pa je prišla Hilda Arnuš, ki je prevzela 1. in 2. razred, vodstvo ter 3. in 4. razred pa Kulovčeva. Ker je Arnuševa zbolela, so njene učence začeli voziti v Dolenjske Toplice, ko pa je odšla še Kulovčeva (na porodniški dopust), so na Gorenje Sušice pripeljali še otroke iz osnovne šole Poljane, učiti pa sta jih hodili učiteljici iz matične šole, Majda Žvan in Milka Lavrič.

V šolskem letu 1973/74 so šolo v Gorenjih Sušicah dokončno zaprli, otroke pa prešolali v novo, moderno šolo pod Rogom.

Proslave in drugi pomembni dogodki

Iz vseh zapisov, tudi iz časov Avstroogrske, se lepo vidi, kako je bila šola vedno odraz vsakokratnih družbenih in političnih razmer. Vse do druge svetovne vojne je bila najtesneje povezana s cerkvijo. Na vseh proslavah, ob vsakem začetku in koncu šolskega leta so bili navzoči tudi duhovniki iz Toplic, ki so otroke tudi učili verouk.

Najpomembnejše proslave na šoli so bile: odprtje šole ("v krasno okinčeni šolski sobi"), posaditev Rudolfove lipe, praznovanje 600 letnice cesarske dinastije Habsburžanov 11.7.1883 ("Slednjič pogoščeni so bili vsi otroci z mesom, kruhom in vinom (!), potem razšli so se veselo proti domu"), v l. 1898/99 so proslavljali 50 letnico vladanja avstrijskega vladarja, 25.5.1914 so otroci z zastavicami pozdravili odprtje Belokranjske železnice in se julija po novi železnici odpeljali do Rudolfovega ("Otroci pogoščeni so bili s kruhom, sirom in vinom!"). Žalovali so ob smrti cesarja Franca Jožefa I.; a že 10.11.1918 je bila v Toplicah "velika in sijajno uspela manifestacija za Jugoslavijo in ustanovitev narodne obrambe," zapiše upravitelj Reininger.

V novonastali državi - JUGOSLAVIJI so prav tako kot v Avstroogrski proslavljali godove, rojstne dneve, poroke ... vladarske družine, sedaj seveda Karađorževićev, pa še Kosovsko bitko, dan ujedinjenja, Vidov dan, dan kralja Aleksandra ..., od kulturnih dogodkov zasledim le 50 letnico Otona Župančiča.

V novi Jugoslaviji vladarski prazniki odpadejo, proslavljamo pa dneve osvoboditve, Titov rojstni dan s štafeto, razne kongrese, zborovanja, med katerimi je najpomembnejše tisto, ko v Dolenjske Toplice pride sam Tito (1952). V okviru pionirskega odreda Matija Gubec in kulturnega društva Jože Janko šolarji pojejo, igrajo, tekmujejo tudi v republiškem merilu. Prvič se zgodi, da pridejo na šolo kar trije slovenski književniki: France Bevk, Severin Šali in Tone Pavček (20.11.1959). S čistim dobičkom od iger pridejo do denarja za to in ono. Sproščeni razvijajo najrazličnejše sposobnosti in nagnjenja in dosegajo lepe rezultate.

Zdravstveno stanje otrok

Rekla sem, da je bil prva leta pouk moten zaradi pomanjkanja učiteljev, drugi razlog za moten pouk pa so bile nekatere hude zime (tudi - 20 °C), obe svetovni vojni, predvsem pa epidemije, ki so razsajale med otroki

V šol. letu 1902/03 so razsajali škrlatinka, davica in oslovski kašelj, v šol. letu 1924/25 dvajset dni ni bilo pouka zaradi ošpic, 1937/38 je bila v Drganjih selih epidemija tifusa, 1956/57 pa epidemija otroške paralize. Ko so 19.6.1958

opravili prvi sistematični pregled šoloobveznih otrok v okviru UNICEF, so ugotovili splošno podhranjenost, slabo držo in zobno gnilobo, pa tudi splošno higiensko in zdravstveno nepoučenost staršev. Otroci so bili slabo hranjeni, pomanjkljivo oblečeni, voda je bila celo v šoli oporečna, stranišča so bila na "štrbunk", roke so si otroci umivali v enem umivalniku ... Še v šol. letu 1969/70 je dvakrat izbruhnila epidemija zlatenice.

Selitev v novo, moderno stavbo

Ni čudno, da so bili vsi veseli, ko so se selili v veliko in svetlo, zdravo šolo: otroci, starši in učitelji.

"Veselila sem se, da bomo prišli v šolo, kjer bo vse svetlo, toplo, kjer bo polno novih učil, velika kuhinja in jedilnica, centralna kurjava, povsod vodovod ... Ne bo nas več zeblo, ne bo se nam kadilo v oči iz velike lončene peči, sem si mislila. Danes pa se prav z nostalgijo spominjam tiste šole. Kljub vsem težavam nam je bilo tam zelo lepo. Če samo pomislim na naše malice! Zaželeli smo si, na primer, palačink, pa smo prinesli od doma jajčka in mleko in nam jih je kuharica Milka Avguštin, ki je bila obenem čistilka, spekla. Spomladi smo na sprehodu nabrali regrat, pa smo ga imeli v solati s toplim krompirjem. Nabrali smo si gob za okusno enolončnico, med trgatvijo smo prinesli grozdje in sočili tudi po 300 l soka, ki smo ga pili za priboljšek. Za vse smo se lahko dogovorili in živeli kot složna družina.

Danes mislim, da bi se morali potruditi in šolo ohraniti, saj kraj brez nje stagnira. Nič se ne dogaja. Vse kulturno življenje je zamrlo. V Sušicah, na Lazih, v Poljanah ... Vesela sem, ko vidim, da so se podružnične šole marsikje drugje ohranile. Res mislim, da so šolo v Gornjih Sušicah prehitro in prelahko ukinili," meni njena zadnja učiteljica, ki ji iz lastnih izkušenj pritrujem.

Viri

Šolska kronika: od 1879/80 - 1914/15.

od 1915/16 - 1964/65.

Poročilo z dne 13.3.1935 in Zgodovina dvorazredne osnovne šole Gorenje Sušice, skupaj s Podatki za čas domovinske vojne (11.9.1949), oboje v arhivu Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani.

Ustni viri: učiteljici Marija Hrastar in Helena Kulovec.

*Zusammenfassung****Ehrwürdige 120 Jahre der Grundschule Gorenje Sušice******Ivanka Mestnik***

Die Grundschule Sušice fiel mir zufällig auf, als ich die Mythologie im Sušice-Tal erforschte. In meinen Gesprächen mit den Leuten fand ich heraus, dass sie noch immer eine Verbindung zu ihrer Schule hegten und dass sie sowohl den Lehrern als auch ihren Schülern sehr viel bedeutet. Neben ihrer pädagogischen Arbeit mit Kindern bildeten die Lehrer auch Erwachsene aus. Sie veranstalteten zahlreiche Feierlichkeiten und Veranstaltungen, so dass die Schule auch ein Bildungszentrum für den gesamten Schulbezirk war. Die Erwachsenen, insbesondere die Jugend, machten viel Aufbauschicht, vor allem nach dem Zweiten Weltkrieg. Ihr Bedauern, dass das Schulgebäude heute so traurig verkommt, ist nicht verwunderlich. Die ehemaligen Schüler denken mit Nostalgie an ihre Lehrer zurück, die sie auf verschiedene Schulwettbewerbe, bei denen sie vorbildliche Resultate erzielten, vorbereiteten. Ihre große Fürsorge galt auch der Gepflegtheit der Umgebung, den Blumen an Fenstern und einem schönen Garten. Auch ihre Heime und Gärten waren wohlgepflegt. Obwohl sie sich dessen bewusst sind, dass die Schüler in der neuen Schule in Dolenjske Toplice mit besseren Lehrmitteln mehr Wissen bekommen können, war ihr Abschied von der alten Schule, wo sie sich so heimisch und gut fühlten, sehr schwer.